

întreaga dinamică urbană. De unde și rolul arhitectului, ca om politic, în „desenarea” noilor situații de viață. Anti-tipul urban de astăzi reprezintă suma mai multor layere de mișcare și acțiune, a mai multor layere sociale, de care arhitectul trebuie să țină seama în proiectarea constructului arhitectural.

Pe de altă parte, arhitectura nu mai descrie forme compozite. Orașul nu se mai construiește ca tip sau ca aranjament de clădiri și funcții. Anti-tipul arhitectural de astăzi este tocmai *peisajul*, arhitectura-peisaj, orașul ca peisaj simultan de co-existență, unde realitatea mixtă anulează cadrul dihotomiilor clasice pentru a propune principii morfologice și pentru a anula formulările compoziționiste în favoarea strategiilor urbane. Or în aceasta rezidă de fapt pericolul care subminează arhitectura, mereu din interior, mereu de *dedesubt*, din propria sa construcție – în faptul că arhitectura devine strategie, tactică, *interes*.

Pentru arhitect, și mai ales pentru un arhitect care nu deprinde sarcina *critică* a practicii sale în contextul actual, anti-tipul se poate să nu comunice imediat o necesitate, să nu se impună ca principiu activ de chestionare a muncii sale. Însă arhitectura nu mai este, nici măcar atât cât ar fi putut fi poate, o simplă practică derobată de orice responsabilitate contextuală. Mai mult ca niciodată, rolul arhitectului devine crucial și *politic* prin aceea că trasează spații de viață, că „desenează” trasee de parcurgere, că aduce locul în mijlocul evenimentelor și creează evenimente în jurul locurilor pe care le descrie. Construcția arhitecturală nu este niciodată atât de „inocentă” pe cât ne-ar plăcea adeseori să credem, și ea nu se restrânge niciodată la o relație bilaterală (client privat – arhitect) sau trilaterală (client

Foto: © Alessandra Chemello

ARCHITEKTSCHERER - FORTRESS OF FRANZENSFESTE

În cazul fortăreței renovate de Markus Scherer și Walter Dietl, anti-tipul e dat tocmai de inserția unor blocuri formale cu caracter monolitic în incinta unui spațiu istoric. Relațiile formale ce contribuie la noua morfologie a acestui spațiu, la re-șafodarea compoziției construcției nu mai este aici un accident peisagistic, ci mai degrabă expresia de forță a unei intruziuni, a unei intervenții arhitecturale. Gazdă a bienalei europene de artă din 2008 (Manifesta 7), fortăreața este renovată tocmai în jurul unei dialectici a formelor tari și a fisurilor și spațiilor expuse, dialectică accentuată prin inserția unor elemente de forță care leagă laolaltă cele trei secțiuni autonome ale ansamblului arhitectural. Structurile monolitice ale ansamblului sunt totodată reprezentate prin intermediul unor secțiuni neregulate, ce sugerează la rândul lor conflictualitatea care străbate formele „pline”, „solide” prin care arhitectura își impune regimul de prezență. Aceste structuri funcționează totodată sub forma unor obiecte de legătură, a unor noduri vizuale deschise în câmpul vizual al ansamblului. Coloratura înnegrită a grilajelor și a elementelor de forță ce străbat corpurile fortăreței descrie în egală măsură un caracter dramatic și grav. Anti-tipul nu mai este, aici, o relație exterioară obiectului arhitectural, ci una interioară, care tensionează constructul și imprimă caracterul dramatic al spațiului. Chiar dacă mai puțin evident, chiar dacă într-o oarecare subsidiaritate, anti-tipul funcționează aici, din nou, ca model de a înțelege arhitectura unui spațiu, accentuând tocmai elementele-nod ale ansamblului, mai mult decât ca model de a vedea arhitectura.

